

A. P. DE BONT

DIALEKT VAN KEMPENLAND

MEER IN HET BIJZONDER
D' OERSE TAOL

Met tekeningen van J. A. Louwers

DEEL II
VOCABULARIUM

ASSEN - MCMLVIII
VAN GORCUM & COMP. N.V. - G. A. HAK & DR. H. J. PRAKKE

2. də geest ¹⁾

In deze tweede proeve van Oers dialekt geven we „De Geest” van H. Conscience, zoals men die vinden kan o.a. in *Van de Schelde tot de Weichsel* dl. I blz. 53 vv. De Antwerpse vertelling gaat voorop.

Antwerpens

Balte. *Ah wel, 'k zal eulie 'e waerachtig vertelsel vertellen, dā gebeurd is op de Kleinmarkt; een bitje verder a's de Kornynepyp, int Frans gezeed la pipe de lapin. Kobe. Lapin? Dat is 'en kat; ge zeg het mis. Balte. Zie, dā gauwke! Lapin is 'en kat, pertang! Neen, poes is 'en kat in 't Frans. Ze riepen ommers altyd tege' diën ouwe'*

Oers

Jan. *'k sal öllie-j-iz en spruik fortella, die ouwar vuil joor təruch woor gəbeurt is; mā grēutja'dər za'lagər zei ewal aalte, dāt-ie-j-ət aegəs chəhēurt hai van ieməzə, die də minz die-t chəpasseert war noch choewt chəkent ha.*

Koup. *wa war dā vēur ənə mins, Jan?*

Jan. *gə moet əwən teet afwochtən a'z ik a'n*

¹⁾ Het begin van de Antwerpse vertelling is van te lokale aard dan dat het in het kader van het Oers zou passen. Daarom hebben we voor dit gedeelte ons aangesloten bij het verhaal zoals Van Ginneken in *De Regenboogkleuren van Nederlands taal*², blz. 40 vv. dat geeft voor het dialekt van Oudenbosch.

²⁾ Om meer plaatselijke kleur te bereiken laten we het verhaal op het gehucht *De Schaerpenherring* spelen. Wáár is intussen dat daar in vroegere tijden een herberg stond, waarvan de kasteleines – in de volksmond – heksen kon (zie ons lexicon s.v. *3.1*, met de aldaar gegeven literatuur).

Franschman uit de Mannekêstraet: voleur de poes, de kattendief! Dá wilt tege' my Frans spreke'! Wel gy kastekindere', hebt de geulie op de Chantjê gewerkt? Heeft eulie vader gardechou geweest, he? Onder den tyd van de Marriene'? Zwijgt ná, zulle, want ik begin op 'e' nief. – Ná-w-in die straet daer stond eens 'en huis mê vier steugië zonder de zolder, zoo groot en zoo schoon a's het paleis van 'ne keunink.

Maer in datd huis wilde-n-ommers int 't geheel niemand nie wonen, en het bleef jaren lank onnuttig leeg staen, want het spookte-ner in.

Sus. Ah! ah! dá zal schoon zijn!

Balte, gestoord. „Stilans! houd u' gezicht. Ah wel: op slag van twel fure dan kwam er iedere' keer 'ne geest die het huis van onder toe boven afliep, en a's dat dan lank genoeg geduerd had, dan kwam de geest tege' slag van den eene' achter de straetpoort staen, en begost zoo jammerlyk t'huilen en te schreeuwen, dat er iedereen compassie mê kreeg. Kobe, met bange stem. Zyt de gy dá, Sus, die daer 'ne zucht gelaten hebt?

Frans. Eê, hy is al bang; hy beeft, ik vuel' het. Wel wá kiehén!

Balte. A's Kobe zyne mond nie toehoudt, stamp ik hem van de keldermond.

– Ná, daer dierf toch niemand in-datd huis gaen, al was 't dat de geest niet dé a's roepen: verlost myn ziel! verlost myn ziel! Daer wierd dan gezéed, en 'k geloof ekik datd ook wel, dat het de ziel was van de' lesten heer daer het huis van geweest was, en dat dién uit gierighad ene' groote schat had verbeurge. En ge we 't wel, a's iemand sterft me' verbeurge' geld op zyn konsjentie, dat hy dan zoo lank in d' Hel moet blyve' brande', tot datd het geld gevonde weurd.

A's dá ná zoo al heel lank geduerd had, dan kwam er eens 'ene' keer enen ouwe soldaet van de' marmitten-oorlog.

Dië soldaet heette sterke Jan, en dién had gezéed, in 'en herberg, dat hem veur 'ene' niet en 'ne niemendalle, om zoo te zeggen veur ze plesier, 'ene' nacht in het leeg huis zou slapen, a's ze hem honderd gulden op veurhand wilde' geven.

Den huisbaes die zé tege' Jan: Is dá waer? Derjde gy in datd huis slapen?

Ja, zé Jan zoo, want ik geeft wá schoon de knoppen, zé hem, van alle spookten en dúvels. Dá God bewaert, is wel bewaerd!

Ah wel, zé den huisbaes, geeft me d' hand daer op, zé hem; 't is gedaen. Wá moet ik u geven, vroeg hem.

Hoort, zé Jan, geeft me maer al om te beginnen 'ene wis buekenhout in klompkes, 'en dozyn flesse' wyn, 'en fles kwak, 'ene'

't protén ben, verstoode? – langz dan Oörschotsen deek op tē Schaerpánherring 2) ston dlierteet en houz dá bakant sēu greut an zēu schōon wa's a's 't paleis fan da kunnang. mār niemās wōo in dá hous nie wouna, an vuil jōorān dan ok heiget lēechastōon, want at spōoktā-n-er.

Krāk elkā naacht pārsies a's 't op tēn tōorān twalāw ürrā sloech, kwamp-er anā gēest tie 't hous fan ondārān toe bouwānān afliep, an a's tū lang gānoch chādūujart ha, gonk-ie teigān eēnān bōtān op tē missie stōon aachtār dā pōort an dan bāgos-ie door zēu aokālāk tē kwaekān an tē doe^wn, dā-gā dār weizālāk kompassie me gākveigā zōot hebbā.

Koup. zech Sjäf, zittā ge dōor tē krochān a'z an spōrriekoew?

Frans. 'k he noch nōoit sēu nān bangkleut nie gazeiⁿ, hij re. rt fan dā loew^{er}ā!

Jan. a's Koup sēnā mont nie heldt sa 'k em iz bōtā zetta.

– niemās nie dōrvdā-n in dá hous tē gōon, schōonz dā gēest niks andārēz dei a's roew^{er}pā: verlost mēn zie!^l verlost mēn zie!^l

dār worddā-n toen gazeit – an dōor nem ak iet fan a'n – a's tū die gēz dā zie!^l wa's fan dā lestān aegānār van dá hous, an dāt-ie-j öt chierachāt an hēel dēel gālt ha verstompālt; an gā wēet wel a's er iemās staerāft me zēu iet op sēnā levār, dāt-ie dan krāk sēu lang in dā hel moed brandān toedāss' at chālt feenna. dā hai zēu al anān hēelān teet chādūujart toen er op anā goeja keer anān dōschāngār verumkwaomp.

zē hie!^ltān-em dā staerākā Jan; in dā hār-bārgān hai gazeit tāt-ie vēur anā niks, um zēu tē zeggā vēur zē plāziejār, anā naacht in dá lēech hous sōo willā slaopān a's s' em van tē vēurān hondārt chulda gaova.

dān aegānār van 't hous die kwaomp tē tē weitā; bāgets, iz dá woor Jan? zēi, 'k he gā-hēurt tē gā in dá hous sōot tōrvā slaopā. bā ja, zēi Jan, 'k hej mār t a'n heksān an spōukā.

goewt sei dān aegānār, dā 's chādōon. wa moetta hebbā?

loustar is hiejār, zēi Jan, gēef mē mār iz um tē bagienān ē par mutsārdā mei, anā litār snevāl, anā pot me timpārsal an an goei pan vēur boewgāndāstrōj tē bakkā.

dā zaldā hebbā, zēi dān aegānār, an toēn-ie-j-em dā gāgeivān hai dei Jan in dā gribbālā-grōuwā me hēel zē gātōg op at houz a'n.

at war efkes fiejār ürrān dēur toēn-ie me zān haut an zānān timpārpot me timpār an haomār in gonk, ob d'ēurstā vārdie!^lpāng, wōor nog an toffāl me twee stuu!^l ston.

hij bāgos tē stoukān a'z dā duu!^lvāl in dā hel an zetta zānā pot neffān at fuujār, anders chonk sēnān timpār nie.

koekpot vol spys en 'en goei pan om myn koeken in te bakke'.

Dá zulde gy hebbe', zé den huisbaes, – en a's hem dá gegeven had, trok Jan tege' den aved mé zyn provisie in het huis.

A's hem ná vier geslagen had, dan droeg hem zyn hout en zyne' koekpot mé spys in 'en kamer op d' eerste steugie, daer nog 'n tafel stond mé twee stoele'.

Hy begost daer 'e' vier te maken gelak om het huis af te branden, en hy zette zyne' koekpot daer neffe om de spys te doen gaen. Terwyl dat de spys nou aan 't gaen was, begost Jan de flessen een voor een den hals af te byten, en hy kreeg op den duer 'e' stuk in zyne' kraeg gelak 'enen ouwe Zwisser; – maer hy was toch nie' van zyne' center en hy wist heel goed wat hem zé of dé.

Dá was me goed, maer a's hem na lank genoeg gedronken had, begost zynen beer te danse'.

Hy zette dan zyn pan op 't vier en hy laptie daer 'ene' goeije pollepel spys in. – Dan aen het kissen dat 'e' plesier was. Het rook er zoo lakker a's aen de deur van 't Lands-welvarien; – zoo 'enen reuk gelak van 'en restoratie. Ah wel, dá was me goed; de koek van Jan was langs den eene' kant schoon bruin gebakken en hy goeide hem omhoog in de schouw om hem om te draeije'.

Maer gelyk hem nou weer op 't vier stond, valt er in eene' keer iet uit de schouw – en pardoef in zyn' pan, en de koek in d' asse! Wel honderd duzed, 'k weet nie' wai! riep Jan; zoude dat hier en daer nie' verwense? Bruin en zoo lakker! Daer lé nou mene zeltjeskoek. Maer wa wil ik er aen doen? zeét hem in zyn eige; 't is ná toch zoo. 'k Zal maer 'ene' nieve pollepel spys in de pan doen, op goé val hetd uit.

Ná, hy doet dá, en weer aen 't kissen dat g' er de geeuwonger zoude van gekregen hebben, al was 't dá g' in geen dry dage' geten had.

Maer Jan die laet de' steel van de pan los en hy pakt dat dink op, dat uit de schouw gevalle' was.

Graed ná toch eens, wat datd het was? – Het was 'en doodsbeen uit 'enen arm!

Jan die schiet in 'ene' lach en hy zé, zoo al lachende: Ja, denke' ze my verveerd te make' of veur de' zot t' houwe', dan zyn ze wel geleverd mé hun' peerdebeenen! al was 't dat ze den heele prospuit deur de schouw goeide', dan gaf ik er nog geen duit om mé hun flauwzen!

Maer dá was me goed; a's Jan zyne koek nou half gebakke' was, zeét hem zoo in zyn eige': ge zult me deze' keer nie vast hebbe', vieze mannen! 'k Zal de' koek liever half

türrawelä nöw dä zənən timpər gonk, goot Jan dən eenən borral ouwər dən andərən dēur zənə snevəlknouk än-ie krēeg op tə langən duujər ə stuk in zən kont, mär-ie war nie va zənə sändər af än wies noch mardies choewt wöör 't schaeidə.

dä war amməl goewt än wel, mär toen-ie lank chənoch chəzoufən hai, bəgos-ie hongər tə kregə; hij honk sən pan ouwər ət fuujər än dei-j-ər ənən hēelə kwak timpərsəl in.

toen a'n 't tissən dä 't sēu wa dei. ət rook ər nüt sēu lükker a'z op tə pastəre.j.

toen Jannə ströw a'n dən ēenə kant schön brön gəbakkə war göoidə-n-ie z' ənhöög in də schaauw um z' um tə draeie.

mär läk-ie zə wēer ouwər ət fuujər hai hangə velt ər inēenz iet öt tə schaauw vambouwən in zən pan än zən ströw d' aassən in!

wel sakkənbant! riep Jan, zöod' ət nie hiejər än giendər vərлуизə? al zēu läkkər brön! döör lēe nöw mənən boewgəndakoewk. mär wa wild' ər a'n doewn? zei zēu in zən aegə; 't is nöw toch sōo. ək sal noch mär iz ənə keer ən dēel timpər in de pan schuddə, op tə goeijən ötfal.

hij düit-tä än wēer a'n ət tissə, dä g'ər də gēehongər af chəkreigə zöot hebbe.

mär Jan die lēut tə steil van də pan los än vet tə dink op dä öt tə schaauw gevallə war. än nöw rooit is wa dä vēur ən dink wa's? – ət war ənə schenk öt tən aerm van ənən döojə mins.

Jan die schiet in zənə laach än-ie zei: wa, zən zə gətə.jt mə də schrik a'n tə zettən of fēur 't kēurtjən tə haauwə. dä kregə z' əm nie gəlapt met ər schenkə. of chöoidə zə nöw ət hēel krekəlhöskən dēur də schaauw, dan kos 't mə noch niks fərschillə. met əvə flöuwə kul!

affen, dä war goewt. toen Jan zən ströf halləf chəbakkə war zei zēu in zən aegə: gə zalt mə deizə keer nie tə grazən hebbe, lēuləkə smēerlappə. 'k spuul zə noch lievər halləf chruuw'n nöo binna... än mei stekt-ie zən hant öt um də ströf tə vattə, mär döör op ēenə keer velt ər ən hēel bussəl schenkən öt tə schaauw, van bouwənən in Jannə pan än də ströw alwēer d' aassən in!

wel sakkərdie noch nie toe! riep Jan; zə 'k nöw dən hēelən timpər nöo də kleutə zien göon? wa' 's tə nöw wēer wöör dässə me gəgöoit hebbe?

dä 's chēenə klaenə pə'tərnəstər; 't is choeikanz də ruchstrank fan ə kləe vēuləkə. wa maokə z' ət toch flöw, die mannə; zə kannən ənə mins noch nie gerust lotən etə. ət warrən amməl schenkškəs fan ənə mins sənə ruchstrang die door in zən pan gavallə warrə, än die zə me 'n taauwkən a'n məkarə

rauw binne' spele' ... En hy steekt zyn hand uit om de' koek te pakken, maer in eene' keer valt er 'nen heelen reessel beenen uit de schouw, en pardoef in Jan zyn pan en de koek in d' asse! Wel Seezeke van Maderitje! riep Jan; zal ik nou al myn spys naer de weérlicht zien gaen? Wat is dá nou weér daer ze mé gegoeid hebbe'?

Dat is ge'ne kleine pottermoster; het is zeker 'en ruggraet van 'e' veuleke. Hoe flauw dat die manne' toch zyn; ze kunne' ne' mensch nog nie gerust laten ete'.

Ja, maer hetgeen dat in zyne pan gevalle' was, ware zoo allemael beentjes aen 'en koor geregen en het was 'en ruggraet van 'ne mensch.

Jan die begost dan zoodanig kwaad te weurre' dat hem de beenen oppakte en gelyk tege' de' muer aen garzelemente' vaneen sloeg.

Hy gink gestoord by zyn pan zitten en sloeg er van tyd tot tyd 'ene' nieve' pollepel spys in, maer iedere' keer dat hem de koek wilde-n-uit de pan neme', viel er 't een of 't ander menschenbeen in – en dat duerde zoo lank tot dat er op 't leste 'nen doodskop in viel.

Jan die schoot in 'en' franse koleère en hy goeide den doodskop zoo ver als hem vliege' wou.

Dan begost hem gerust te bakken en hy had al 'en schotel vol koeken op de tafel gezet om te gaan ete'.

Als hem ná goed by de tafel zat en lakker aen 't knabbelen en aen 't zuige' was, komt er in eene' keer 'ne slag. – Jan telde, en 't was twelf ure!

Maer Jan heft zyn' oogen op, en hy ziet daer in den hoek, daer hem de beene' gegoeid had, 'e' leelyk geremt staen.

Want op slag van twelf ure ware' de beenen allemael aeneen gekropen en daer stond ná de geest mé 'e' wit laken op zyne' rug. – en hy was, och arme, zoo mager geweurre' van dat eeuwig rondloope' dá ge zyn ingewand door zenen buik kost zien. Jan bezag het spook zoo 'ne' zekeren tyd en hy wreef aen zyn oogen: want hy docht dat het nie waer was; maer als het spook hem verruerde, dan zag hem pormentelak dat het 'ene geest was. Ha, zé Jan, goeijen dag, Pietje de Dood! Hoe gaget mé uw gezondheid? Me dunkt, ik heb ouw nog meer gezien. Staetde gy nie in de kerk van Sinte Willebors, mé het Zielenoctaaf? Ge ziet er anders maer armoyeus uit, Jan Stek! Zie, zoo 'ne koek of dry en zoo 'e' fleske zou u deugd doen. Maer wá zeg ik? 'k Geloof warentig dat de koeken deur uwen buik zouwe valle'! want ge draegt 'en gilé die à jour gewerkt is.

gereigen ha'n.

Jan die wordde nów toch séu karna'lies koo't dát-ie dá schenkə galeek opfielt an zə teigan dá muujər a'n groewzəlamāntə kəpot sloech. koo't an wel gonk-ie be zən pan zittən an klätstə-n-ər mei-j-än dan ənə kwak timpərsəl in, mār iedərsə keer dát-ie dá ströw öt tə pan wöo hao'lə vie'l ər ənə schenk fan ənə minz in – an dá duujərdə nüt zəu lank toedät-ər op ət lest ənən döotskop invie'l.

Jan die re.rdə van dá klaerən an smee't tən döotskop séu weet a's-ie vlie'gə wou.

dan bəgos-ie gərust tə bakkə an-ie hai əl ənə schoutal vol ströw op tə toffəl gəzet um tə gōon etə.

toen-ie nów goewt an wel a'n dá toffəl zao't tə smieksən an tə doe'w'n, kömt ər op ēnə keer ənə slach. – Jan bəgos tə tellə: ət war twaləw urredə. hij sləu zən eugen iz op an nów ziet-ie in dən hoewk wöor-ie dá schenkən ha nēergəsmēitə, ə lēulək chəremt stōon.

want op slach fan twaləw urredə warrən dá schenkə galeek a'n makarə gəkrōupən an döör ston nów dá gēest mē ə wit laokən op sənə ruch. – an-ie war, ochəerəm, zəu maogər gəworrə van dá ēuwach rontleupə, dá gə zə gadərəmt tēur zənən bōk kost sien liggə.

Jan bakeek ət spouk seu nən hēelen teet lank an-ie vrēev iz ənə keer dēur zən eugə; want-ie docht tū 't chəlougə war; mār toen ət spouk sən aegə verruujərdə zəoch-ie dāt-ət weizələk ənə gēest war.

goejen aovənt, məsjui, zei Jan. hoe geigət mē 'w gəzonthä? mē dunkt tū 'k öw dikkər gəzie'n hep. bēndə somwelən ok in dən öst chəweist, ge.j? gə ziet ər anders lēulək fərbälləmōnt öt, hēurredə. siekek, ə par ströwən an zəu fleskə zōon əw goewd doe'w'n. mār wə ze.k? ək chəleuw əlzəlevən dá dá ströwən dēur əwən bōk sōon valle! want chə het ə ziepkən a'n dá vol gaotər zit. a's chə dik iz ənə keer wild drinkə, zit mār be.j hēurredə!

də gēez die zei boev ov baf; mār hij dei-j-ən tekən mē zənə vingər, a'z of-ie zeggə wou: komdə ge is hiejər.

mār Jan die war slim gənog um ət nie tə doe'w'n. bəgets, sei, aggə door wild blevə stōon toe maerəgə vrūch, dan muidə dá gəruz doe'w'n. mār a'z ək lək chə war dan gonk ən bietjan be 't fuujər zittə; want in diejen hoewk is 't koo't fēur dá rimmətiek an gə moest iz ən valləng op tə borst kregə. mār vortel m' ēurst is waffər tao'l dá gə sprekt. pröottə somwelə franz of həbrēuws? ok əl nie? gōo dan mār nōo 'w döotskist fərum, flōwən ha'nək! zeddə və Got, dan sprekt; zeddə van dá duu'val, dan verräkt! – mār dá gēezd blēef stōon an dei niks a'z

A's ge nochtans eens wilt drinke' zit maer by!

De geest die sprak nie; maer hy dé 'en teeke' mē zyne' vinger, als of hem zegge' wilde: kom gy eens hier.

Maer Jan die was slum genoeg om het niet te doen. Aперopo, zé hem, Pietje Krakelink, wilde gy daer blyve' staen toe morge', dá kunde gy gerust doen. Maer a's ik gelak a's gy was, ik ging wat aan 't vier zitte'; want diēn hoek is heel roematiek en ge moest zoo eens een valling pakke'. Ah sa, maar zeg m' eens, wat tael spreekte gy? Zeg! is 't van parlé fransé contre alle mense? Ook al niet? Gaet dan maer naer uw doodskest terug, droogzak! Zytde van God, sprekt; zytde van den duwel, vertrekt! – Maer de geest bleef staen en dé nie als mē zyne vinger wenken, om dá Jan by hem zou kome'.

Maer Jan ging gerust voort mē eten, en hy zag naer 't spook nie meer om.

Als da zoo n'en heelen tyd geduerd had, sloeg het halver een, en de geest die hefte zyn mager beenen op en kwam zoo allenskens naer Jan gegaen en hy wenkte-n-altyd mē zene' vinger.

Maer Jan stond in eene' keer op en hy riep tege' de geest:

Ah sa, Peerlala, 'k heb ouw maer een dingte zegge': ge meugt zoo veul spreken a's ge wilt, maer van me lyf te blyven, zulle', of we weurre kwaei vriende! A's ge nog wat dichter derft kome', zal ik u die fles eens op uw leelyk gezicht kapot slage'. – Ge zoudt me geeren den nek breken, eh? 'k weet het wel; maer 't zal nie waer zyn; ge kent me nog nie, manneke'!

De geest stak zijne' vinger uit en raekte-n-er mē aen Jan zyn hand; – maer op d' hand van Jan was 'en heel blyn gebrand.

Wel Nondekeu! riep Jan, wilde gy zoo kennis mē my make'? Het schynt dá ge warm handen hebt, gebuer? Maer zoo zyn we nie getrouwd. 'k Zal ouw dá wel afleeren. – Arré! dat is het eerste kooftke!

En Jan sloeg het spook mē 'en' lege fles vlak op het scheel van zyne' kop; maer hy raekte de geest toch niet, want hy sloeg gelak op de wind.

Dan wierd Jan eerst voor goē kwaed. Hij wilde de' geest vastpakken en op de' grond slage', maer dá liep nie af; want als hem docht dat hem hem vast had, dan vuelden hem niemendalle. Pas op, riep hem, dat duert nou al lank genoeg: ge kunt maer eens gauw gaen zegge', wat dá ge van my hebbe' moet. Waerom komde gy my hier ruzie zueken, eh? 'k heb ommers mē ouw of mē uw heel familie geen affaire? Laet me dan gerust en gaet aen.

ammal mār tekas cheva me zəna vingar dā Jan be hum zōo kōmma. mār Jan gonk onwərveerd dēur me etā ān keek nōo 't spouk nie mēer um.

toen dā zeu nən hēelən teet chaduujərt hai, sloeg ət haləv een, dā gēez die heftə zən maogər been op ān kwaomp zeu stilləkəz a'n nōo Jannə gagōon ān blēef mār me zəna vingar wenkə.

mār op ēenə keer ston Jan op ān-ie riejp teigən dā gēest: loustər is hiejər mənə goejə vrient, 'k heb əw mār een dingən tə zeggə: gə kant sēu vuil pro'tən aggə wilt, mār va mə lijv blevə, wōor, of wə worrə kooi vriendə! a'schə nog ən bietjə kortər dōrrəft tə kōmma, zə'k əw dā stūlakən iz a'n əwə kop paassə! – gə zōot mə gaer mənə nūg brekən he? 'k weit ət wel; mār ət sal nie woor zen; gə kent mə noch nie, mənəkə!

də gēest staok sənə vingar ət ān raktə-nər-Jannə hant me a'n; ān māntələk war dər ən hēel blaor op chəbrant.

wel nondəkəei! riejp Jan, wildə ge zeu kennəs me mə maokə? ət schent tā gə waerəm hant het, bürman. mār zeu zen əw nie gətrōuwət hēurrə. ək sal əw dā wel iz aflerə. der! dā'z een!

ān Jan sloeg ət spouk me nə stoewl vlak op ət scheel va zəna kop; mār hij raktə-n dā gēest əvel nie, want-ie sloech chəwounəweg op tə locht. toen worddə Jan ēurst tə goei koo't. hij wōo dā gēest faastfattən ān teigən dā gront smetə, mār dā gonk nie op; want toen-ie mändə-n dā-j-əm vaast hai, vūldə-n-ie niks.

paz op hēurrə, riejp-ie, dā duujərt nōw al lank chənoch; gə kant mār is chaauw zeggə wa dā gə va mə hebbə moet. wōovēur komdə ge hiejər me me.j ruu'zəng zuu'kə, he? 'k he ummərs me ēuw of me 'w hēel fəmielie gēen affaerə? lōot mə dan immə weizən ān dāndər op.

mār dā gēez dei nie't a's wenkən ān nōo dā deur wezə.

Jan viejt sən karz ān zei teigən dā gēest: allei! lōot sie'n wa dā gə hebbə wilt. gōo mār vēurop, ik sal əw aachterno kōmma.

ət spoug dei dā deur oupə ān weēs Jannə dən trap af; mār Jan war wel wezər ān-ie zei mār: gōo aegəs fēurop – want a's hij vēurop chəgōon hai, dan hai-j-ət spouk hum bestəkans sənə nək chəbroutkə.

zə kwaomən dan tə langə lestən ondər in dā gank, dōor ənə zaerək looch me nən ezərən rink, die 'r in vaast saot.

ət spouk wēes Jannə, dāt-ie dā zaerək moez ophēffə; mār Jan die bəgoz is tə lagə: ək he 'w tə rəitəttə, zei; gə haauwt mə zēu 'n bietjə vēur ət kēurtjə. a's chə gēe gətög in əwə zak het, zaldə nog lank moetə rontleupə.

Maer de geest dé nie a's wenken en naer de deur wyze'.

Jan pakte dan zynen kandelêr en zé tege' de geest: allo! laet zien wat dá g' hebbe' wilt. Ga veur, ik zal u volge'.

Het spook dé de deur open en wees Jan den trap af; maer Jan was wel slummer, en hy zé altyd: ga zelf veur – want had hem veur gegaen, dan had het spook hem zeker den nek gebroke'.

Ze kwamen dan te lange leste beneën, in de gank, en daer lag 'ene zark mé 'enen yzere' rink, die erin vast was.

Het spook wees aen Jan, dat hem die zark moest opheffe'; maer Jan die begost te lachen en hy zé: ja g' houd me wá veur de zot, brurke! Als ge geene nikanik in ouwe zak hebt, zulde nog al lank moete' rondloopen. Heft gy de steen zelf op, want ik kan ekik het nie.

De geest hefte de' steen op, en daeronder was 'ene groote put, daer dry groot' yzere' potten in stonde' vol gouwe geld.

En zoo gauw als Jan het geld gezien had, begost het spook te spreke'.

Ziede dá geld? vroeg het aen Jan.

Wel, gy vieze landsman, riep Jan, ge sprekt gelak Vlaemsch? Nou beginne' we malkan-dere' te verstaen. Fransch kan ik toch ook, zulle', want 'k heb vyf jaer gediend – en Vieuan Apoleon! Ja 'k zien zoo al iet blinken dá sterk op tienguldestukke' trekt.

De geest haelde de dry potten uit de' put en zé mé en holle stem:

Da zyn dry potte' geld, die ik had ver-beurgen eer dat ik dood was.

Eer da ge dood waert! riep Jan heel ver-wonderd, zyde gy dood? Da zoude nie zegge'. 'k Geloof da ge me wat opwindt.

Maer de geest die luisterde daer nie naer, en hy zé: Ik heb in d' hel zoo lank moete' brande', tot dat die potte' zoude gevonde' zyn – en gy hebt me nou uit d' hel verlost.

Heb ik ouw uit d' hel verlost? riep Jan; dat doe me groot spyt. Ge zyt dan toch 'ene' schoone jonge! 'k Zal er maer van zwyge', want myn bloed kokt al!

Nou brand ik nie meer, zé de geest, arré! daer is myn hand, voelt, nou is ze heel koud...

Bedanke veur de goedheid, zé Jan, houdt uw pikkelbeentjes maer stillekens t' huis. Zoo weinig komplementen a's 't meugelijk is. Ik ken u, vogel, gy zyt gy den duvel te plat, gy! Zie, zé het spook, van die dry potte' goud verzoek ik u, dat g' er eenen aen den arme' zoudt geven, eenen aen de kerk om missen veur myn ziel te doen, en...

Hola, riep Jan, da verwensch ik 'en bitje. Ben ik ouwe knecht? Ge maekt gy geen'

heft che dá steen aegaz op, want ik en he dá maacht nie.

dá géest hefta dá steen op, än dærondeæ war en diejpe put, döör driej greute ezæra pottæn in stonnæ vol me gaauwæ gält.

än effæn te.j a's Jan æt chält chæzie'n ha, bægos æt spouk tæ pro'tæ.

ziedæ dæ gält? vroeg æt a'n Jannæ.

wel jandomma, lëulaka smëerlap, riep Jan, gæ præot op sæn Oewærs! nów bægiennæw bækaræn betæ tæ værstöön. ja't ja't, 'k siej zëu al wa blinkæn dæ vuil op chaauwæntientjæs stæalt.

dá géest häälda dá driej pottæn öt tæ put än zei me 'n hoult stem:

dä zen driej potta me gält, die 'k færstommalt hai vëur dæ 'k störræf.

vëur dæ gæ störræft! riep Jan værbavværeert, zeddæ ge dan deut? dæ zöödæ nie zeggæ. 'k chæleuw dæ gæ mæ zëu mææn æn bietjæn a'n 't ophleutæ zet.

mææn dá gëez die loustærdæ-n döör nie nöö än-ie zei: 'k moz in dá hel süst sæu lang brandæn toeddæ die potta gævondæ zöön worræ – än nów heddæ ge m' öt tæ hel værlost.

heb ik õuw öt tæ hel værlost? riep Jan; döör he 'k fuil speet af. gæ zet evvål ænæ schöönæ jongæn èenæ, ge! – 'k sal ær mææn ouvææ stil-zwegæ, want mæn bloewt kokt al!

nów brand æk nie mëer, zei dá géest, door heddæ mæn hant, vült mææn lievææn, nów is sæ finoel kaauw.

wel bædænt fëur dá goewtæchät sei Jan, haut æw maogææ schenkæ mææn stillækæs tous. zëu min muigælæk komplæmântæ. 'k ken æw, mænækæ, gæ zed dá düvål tæ plat af che.j! kek sei-j-æt spouk, van die driej potta me gaut færzuu'k æk æw, dæ gæ dææ èenæn a'n dæn æeræmæ zult chevæ, èenæn a'n dá kerræk um missæ vëur mæn ziej tæ lotæn doe'æn, än...

hoew! riep Jan, dæ værluiz æk! ze 'k som-welæn æwæ knæecht? gæ mækt mæ döör æn schöön rekæning! än wa zal ik dan hebbæ? nee, mææn a's 't iz dät-ææ wa drinkchält ouwærschiet, dan za 'k æt toewæn... gæ zet ummæærs toch rek sat ov göödæ zëu slæecht chækleet, än dan wentææ tæ zen! awel, wa zegdæ?

dæn driedæ pot, sei dá géest, is fëur õuw.

vëur me.j? riep Jan, ble.j a'z æ klææ kent. döör wor æk staopæl gæk af. kôm hiejææ dæ 'k æw iz ænæ keer man.

än Jan spronk op fa plæziejææ; mææn-ie schæmptæ-n öt än viej in de put än zæ licht öt! æt sloech kræk een uujææ.

nów ston Jan in dæn donkæææ. Pietjæn dá deut! riep-ie halskraachtæ, wöör zeddæ? hõj, spökskæ lief, kôm is hiejææ! 'k heb õuw

slechte rekening! En wa zal ik dan hebbe?
Neen, maer a's er wat drinkgeld overschiet,
dan zal ik het doen... Ge zyt gy ommers toch
ryk genoeg, al is 't dā ge zoo slecht gekleed
gaet, en da nog al in de' winter. – Ah wel,
wa zegde?

Den derde pot, zé de geest, is veur ouw.

Veur my! riep Jan heel bly, wel Simenie!
daer weur ik stapel zot van. Kom hier, 'k zal
u eens kusse' op uwe postelyne kaken.

En Jan sprong op van arreusie; maer hy
struikelde en hy viel in de put en zyn licht
uit! Het sloeg juist een uer.

Nā was Jan in den donkere'.

Pietje de Dood! riep hem zoo hard a's hem
kost, waer zyde? He, spookske lief, kom
eens hier! 'k Heb ik ouw uit d' hel verlost,
ge meugt me nou ook wel uit deze put
verlosse'.

Maer het spook was weg.

Jan die kroop den mē veul moeite de' put
uit en raapte zyn keers op.

Hy ging dan naer boven, en a's hem zyn
eig' wat gewarmd had en nog twee fleskes
had gedronke', viel hem in 't slaep.

's Anderendaegs dé Jan hetgeen dat de geest
hem gezeéd had. Hy gaf 'ene' pot aen den
arme, 'ene' pot aen de kerk en hy hiel 'ene'
pot veur zyn eige'.

En Jan was ryk, want in zyne pot ware' wel
honderd duzed millioen.

En Jan woonde dan in 'e' groot huis, en hy
hiel sees en peerd, en hy sliep op 'e' fra-
weelen bed, en hy dronk wyn, en hy gink
alle dagen naer d' herberg...

En daer kwam 'e' varke mē 'ene' lange snuit,
en 't vertelsel is uit!

öt tē hel verlost, nōw mada ge m' ok wel iz
öt teis put hälləpə.

mār ət spouk war əwech.

Jan die kreub dan mē vuil moewtən də put
öt ən raptə zən karz op.

hij gonk nōo bouwəna, ən toen-ie zən aegə
wa gəwərrəmt hai ən nog ə par borvəls ha
ötchəpruūft, vieil-ie in slaop.

sandərəndaogz dei Jan wa' 't spouk əm
gəzeit ha. hij gaov ənə pot a'n dən aermə,
ənə pot a'n də kerrək ən-ie hieil ənə pot
fēur zən aegə. ən Jan war reek, want in
zənə pot zao'tə wel hondərduūzənt miljoen
guldəs.

ən Jan wōonda vōort in ə greut hous, ən-ie
hieil pärt ən gərə.j, ən-ie slieip in ə floerən
bet, ən-ie dronk ween, ən-ie gonk allə daoch
nōo də härbärgə...

ən nōw is mən spruik t' aenna.